

Figuro 14. Larry Sanger en 2010.

La originala ideo venis de Jimmy Wales kaj Larry Sanger, ambaŭ agnoskitaj ĝis hodiaŭ kiel la fondintoj de Vikipedio. Kion ili ja faris, tamen, estis ekspluati la ideon ene de la kompanio Bomis, posedata de Wales, por riĉigi sian komercan enciklopedion Nupedia. Ĉi-lasta estis lanĉita en aprilo 2000, ĉirkaŭ dek monatojn antaŭ Vikipedio, kaj ĝian enhavon verkis fakuloj dediĉitaj al strikta kaj formala redakta procezo[81].

Bedaŭrinde por la firmao Bomis, la nombro de eroj kreskis tre malrapide.

Por akceli la procezon, Larry Sanger, doktoro pri filozofio dungita de Bomis kiel ĉefredaktoro de Nupedia, elpensis la ideon instali vikian programaron sur la servilojn de sia kompanio. La celo estis krei kunlaboran retejon, kie volontuloj povus kontribui enciklopediecajn artikolojn, kiuj poste estus integritaj en la komercan projekton. Malgraŭ la komenca nevolemo de lia dunganto,[82] Sanger efektivigis siajn ideojn , kaj tiel komenciĝis la historio de Vikipedio. [83], kun ĝia plej unua angla versio.

Estis la 15-a de januaro 2001, ĝuste la sama monato kiam Richard Stallman metis sian propran projekton por libera kaj universala enciklopedio interrete, kiun li volis nomi GNUPedia. Surprize, la domajnaj nomoj gnupedia .com, .net kaj .org jam estis registritaj sub la nomo de Jimmy Wales[84]. kio devigis Stallman renomi sian GNE-projekton. Ĉi tiu-fakto estas des pli surpriza konsiderante ke Wales deklaris jarojn poste [85] : "havinte neniun rektan scion pri la eseo de Stallman kiam li komencis sian enciklopedian projekton[86] ".

Tamen, la retejo de GNE ne vere similis al enciklopedio, sed prefere al kunlabora blogo[87] aŭ sciobazo. [88], dum ĝia ĉefpaĝo klare deklaris, ke ĝi estas opiniobiblioteko.[89] Koncerne ĝian moderigadon, ĝi petis dungadon de dungito, ĉar ĝi montriĝis multe pli komplika ol antaŭvidite. Kune kun tio, kaj verŝajne danke al la specifaj karakterizaĵoj de la vikia medio kaj la subteno provizita de Jimmy Wales kaj Larry Sanger, Vikipedio sukcesis establi efikan organizon ene de kreskanta komunumo de redaktantoj.

Eble pro la libera konkurenco prezentita de la GNE-projekto, Jimmy Wales decidis rezigni pri la kopirajto, kiun Bomis havis pri sia komerca enciklopedio Nupedia, anstataŭigante ĝin per Nupedia Open Content-licenco.[90] Baldaŭ poste, li fine decidis adopti la GNU Free Documentation License, destinitan por protekti la dokumentajn tekstojn de libera programaro. Ĉi tiu lasta elekto pruviĝis efika strategio, ĉar ĝi instigis Richard Stallman transdoni la tutan enhavon de sia GNE-projekto al Nupedia kaj instigi ĉiujn kontribui al Vikipedio.[91]

Inter la aliaj agoj de Jimmy Wales, kiuj kontribuis al la sukceso de Vikipedio, estis ĉi tiu ideo malfermi la projekton al "ordinaraj homoj"[92]. Tio estis elekto, kiu kontraŭis la idealojn de Larry Sanger, kiu multe preferis la modelon de Nupedia kun ĝia sistemo de fakula revizio. Tamen,

Jimmy Wales, kiel komercisto, celis pli rapidan kreskon de la enciklopedio[85].

de enhavo

Tamen, tiu kresko ne estis sen defioj. La 26-an de februaro 2002, la Enciclopedia Libre Universal en Español (Senpaga Universala Enciklopedio en la hispana), projekto disigita de Vikipedio, estis lanĉita. Tio estis reago al cenzuro, la ekzisto de redakcia linio kaj la ebleco de aperado de reklamoj en Vikipedio.[93] Pro la demandoj, kiujn tiu disiĝo levis inter volontuloj aktivaj en la projektoj, Jimmy Wales finfine forlasis la uzon de reklamado-kaj flankenmetis siajn profitmotivojn.

Gravas ankaŭ konsideri, ke ĉi tiu okazaĵo okazis dum

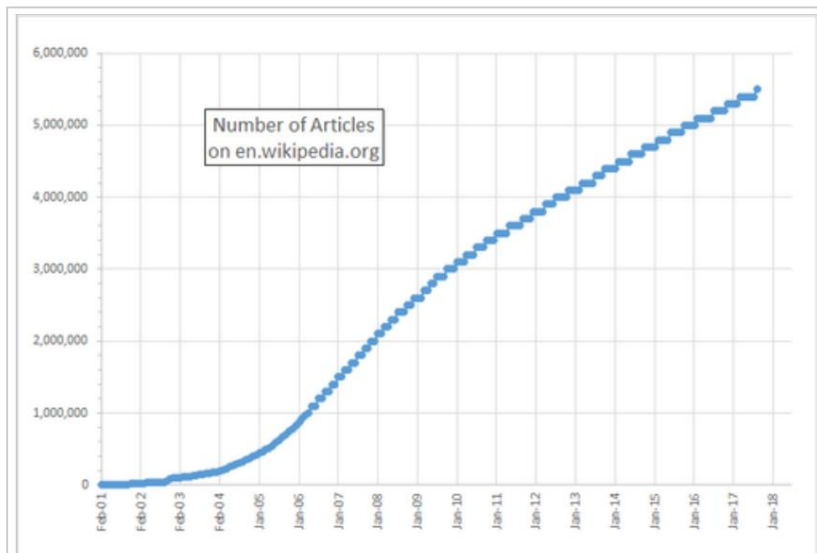
la eksplodo de la spekulativa veziko

La Interreto kaj la borskraŝo

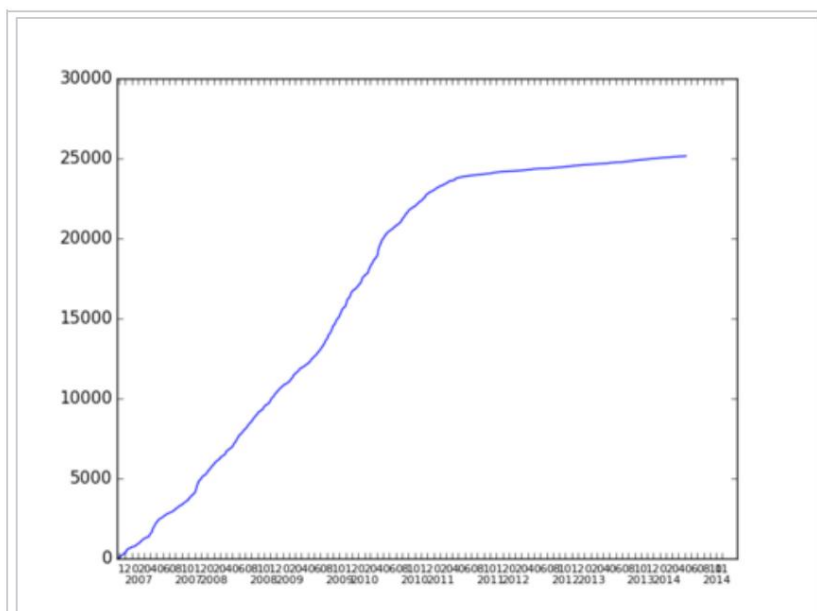
2001-2002. Situacio, kiu metis la firmaon Bomis en finanĉan malfacilaĵon, kaj ĉefe, nekapabla pagi la salajron de Larry Sanger, ĝia sola dungito. En marto 2002, post monato da volontula laboro, la eksdungito decidis demisii de la postenoj, kiujn li tenis dum iom pli ol jaro ĉe Nupedia kaj Vikipedio.[94] Kun nur la subteno de Jimmy Wales, la du enciklopedioj povis daŭrigi sian disvolviĝon, ankoraŭ kun la helpo de fakuloj ĉe Nupedia kaj volontula komunumo ĉe Vikipedio. Tamen, en septembro 2003, pro la kreskanta breĉo inter la du projektoj, la enciklopedio Nupedia estis fermita kaj ĝiaj kelkaj dekduoj da artikoloj translokigitaj al la miloj jam inkluditaj en la projekto Vikipedio.

Tri jarojn poste, Larry Sanger ne finis. En septembro 2006, li decidis lanĉi sian propran enciklopedion, Citizendium. Ĉi tiu platformo, verkita ekskluzive en la angla kaj ankoraŭ aktiva hodiaŭ, dependas de sperta sistemo, en kiu kontribuantoj devas deklari sian veran identecon. Tamen, antaŭ aprilo 2026, Citizendium enhavis malpli ol 2 000 artikolojn[95], ĉiuj siaj evoluaj stadioj inkluzivitaj, dum la anglalingva Vikipedio-projekto jam havis pli ol 7 milionojn.[96]

Tiel naskiĝis la plej granda enciklopedio de la mondo, kies grandeco kaj videbleco ne...

Figuro 15. Grafika evoluo de la nombro de artikoloj en Vikipedio.

Figuro 16. Grafika evoluo de la nombro da artikoloj ĉe Citizendium.

Pro kialo, kiu ne ŝajnas valida al mi. Estas la kreado de Vikivortaro, kiu kreos redundojn. Laŭ mia opinio, rapide estos paĝoj pri la sama vorto, sed enhavantaj malsamajn informojn. Kial oni apartigu ĉi tiun scion? Paperaj enciklopedioj devis fari elektojn pro spacaj limigoj, sed kial ni devus? "Vikipedio ne estas vortaro" ne estas argumento laŭ mia opinio... se ĝi vere ne estus vortaro, tuta amaso da artikoloj devus esti forigitaj. Mi vere ne komprenas ĉi tiun deziron apartigi scion en kio estas "enciklopedieca" kaj kio estas "nur difino".

[Respondo]

Por mi, Vikivortaro estas parto de Vikipedio, kiu pli specife fokusiĝas al la lingvaj aspektoj de vortoj. La diferenco, kiun mi vidas inter la vortara sekcio de Vikipedio kaj ĝia tiel nomata enciklopedia sekcio, estas ke la vortara sekcio fokusiĝas al la signifo de la vortoj mem, dum la enciklopedia sekcio pli zorgas pri reliefigo de la stato de scio en difinita momento. La kialo por apartigi ĝin de la enciklopedia sekcio estas pli pro teknikaj kialoj ol pro deziro krei sendependan projekton; efektive, laŭ mia humila opinio, vortaro postulas pli grandan rigoron (en prezento) ol enciklopedio. Tio kondukas al multaj problemoj, inkluzive de la elekto de formatado por vortaraj artikoloj.[99]

Krei novan projekton signifas krei novajn retejojn, kio postulos novan administradon, kaj por la serviloj de la Fondumo kaj por la nova komunumo de kontribuantoj. Importi paĝojn de unu projekto al alia aŭ traduki ilin kompreneble ankoraŭ eblas, sed tio ankaŭ duobligas bontenadon kaj ĝisdatigojn. La decido dividi projekton, favore al pli granda fleksebleco, tial implicas certajn homajn kaj financajn kostojn.

Tiu ĉi prezo ne malhelpis la anglalingvan projekton Vikilibroj aperi la 10-an de junio 2003, preskaŭ jaron antaŭ Wikilivres, la franclingva versio de la projekto, kiu aperis la 22-an de julio 2004.

Ĉi tiu plej nova kreaĵo denove estis debatata ene de la franca Vikipedia komunumo, kaj ne en la angla Vikilibro-komunumo. Koncerne la komunan celon de la du lingvaj projektoj, ĝi estis krei "bibliotekon de senpagaj edukaj libroj, kiujn ĉiu povas plibonigi"[100].

Ĉirkaŭ unu jaron post la kreado de la projekto en la angla, nova nomspaco nomata Wikijunior estis starigita ene de la reta biblioteko. Ĉi tiu subprojekto estis kreita responde al financado de la Beck Foundation, kiu celis antaŭenigi la produktadon de nova literaturo por infanoj en aĝo de ok ĝis dek unu jaroj.[101] Baldaŭ poste, tamen, tiu aĝogrupa estis plilongigita de nul ĝis dek du jaroj je la nivelo de la franclingva projekto, kiam la subprojekto estis tie adoptita[102].

Ĉi tiuj du eventoj montras, ke ĉiam eblas, ke subprojekto aperu ene de Vikimedia projekto. Alia ekzemplo estas Vikijurnalo, subprojekto disvolvita ene de la anglalingva Vikiversitato-projekto, kiu ricevis Open Publishing Award en 2019[103]. Oni petis krei novan retejon por permesi al ĝi disvolviĝi sendepende de Vikiversitato. Bedaŭrinde por la iniciatintoj, la peto restis nerispondata ĝis hodiaŭ.[104] post kiam la estraro de la Fondaĵo, respondeca respondi al ĉi-lastaj, konsideris, ke la projekto ne estis sufiĉe evoluinta.

Notindas, ke antaŭ tio, la projekto Wikiversity, en kiu Wikijournal naskiĝis, mem estis subprojekto de la projekto Wikibook[105]. Komence, ĝi celis "krei komunumon de homoj, kiuj subtenas unu la alian en siaj edukaj klopodoj[106] [107]". Tamen, en aŭgusto 2005, longa diskuto pridubigis la ekziston de la subprojekto Wikiversity ene de Vikilibroj. Ĉe la fino de tiu diskuto, oni decidis translokigi Wikiversity kaj ĝian enhavon al la retejo Meta-Wiki[108], kie pliaj diskutoj kondukis al la ideo igi Wikiversity novan, sendependan projekton[109].

Eĉ tiam, la estraro de la Fondaĵo Wikimedia hezitis malfermi novajn projektojn, kaj ĝia reago estis peti enketon ene de la komunumo.

Tio postulis dutrionan plimulton favore al la malfermo de la nova retejo [110].

Rezulto kiu fine estis atingita, sed ne sen longaj debatoj, kies eltiraĵo estas donita sube[108].

La ĉefa kialo, kial la Fondaĵo Wikimedia ne volas "lasi iri", estas simple afero de burokratio kaj la timo, ke la projekto fariĝos alia Vikispecio [gvidlibro de vivaĵoj]. Vikispecio estas interesa ideo, sed la "fondintoj" de la projekto retiriĝis duonvoje dum la starigo de la enhavo kaj decidis entrepreni gravan revizion, kiu daŭris pli longe ol iu ajn volis decidi.

La sama problemo validas por Vikiversitato rilate al la Fondaĵo, ĉar la celoj kaj taskoj de ĉi tiu projekto ne estas klare difinitaj, kaj ŝajnas, ke la partoprenantoj provas profiti pli ol ili povas per propono, ke tuta mult-kolegia esploruniversitato (kun esplorstatuso kaj akredito) estu formita de nulo anstataŭ simple plenkreskula edukcentro kun kelkaj klasoj.[111]

En novembro 2005, kaj malgraŭ la pozitivaj rezultoj de la enketo, la sendependeco de la projekto Wikiversity ne estis akceptita de kvin membroj de la konsilio. Ili postulis "reskribon de la propono por ekskludi la donadon de akreditaĵoj, la okazigon de interretaj kursoj, kaj klarigi la koncepton de e-lernada platformo." [112][113] Post kiam tiuj korektoj estis faritaj, la projekto profitis de prova periodo de pluraj monatoj, ĝis la amendoj al la originala projekto estis fine akceptitaj la 31-an de julio 2006. Tiun longan atendoperiodon pravigis la kreado de la speciala projekta komitato. [114], kiu, ĝis decembro 2021, respondecis pri liberigo de la estraro de la fondaĵo de petoj krei novajn Vikimediajn projektojn[115].

Nova retejo, nomita Beta-Wikiversity, estis tiel kreita por helpi la lanĉon de la malsamlingvaj versioj de Wikiversity[116]. Dum ses monatoj, ĝia unua celo estis la disvolviĝo de gvidlinioj koncerne la potencialon produkti kunlaboran esploradon ene de la projekto[117]. Poste, ĉiu nova lingva versio, evoluigita en la Beta-projekto, devis havi pli ol 10 ŝanĝojn monate, faritajn de almenaŭ tri malsamaj homoj, antaŭ ol ĝi povis havi propran retejon.

Kiel Beta-Vikiversitato, la projekto Vikifontaro[118] ankaŭ havas sian propran sendependan retejon por lanĉi ĉi tiujn novajn lingvajn versiojn. Dum por ĉiuj aliaj edukaj projektoj, ĉi tiu lanĉo okazas sur la platformo Wikimedia Incubator[119], kreita samtempe kun Beta-Vikiversitato. Ĉi tiuj tri lanĉplatformoj ne koncernas novajn projektojn, kiujn devas akcepti la estraro de la Fondaĵo Vikimedia, kaj kiuj povas origini de diversaj kreoprocezoj.

La projekto Wikivoyage, ekzemple, estis komence kreita en 2003 en vikio ekster la movado Wikimedia, kie ĝi nomiĝis Wikitravel.[120] Kiel foje okazas, ĉi tiu neprofitcela projekto estis aĉetita de komerca kompanio en 2006. Sed pro la ŝanĝo en la estraro kaj la enkonduko de reklamoj, okazis disiĝo ene de la komunumo de redaktantoj. Tiuj, kiuj volis forlasi Wikitravel, tiam lanĉis novan retejon nomatan Wikivoyage, kiu ricevis la Webby-Premion por Plej Bona Interreta Vojaĝgvidilo en 2007.[121]

Tamen, Wikivoyage ne estis integrita en la Wikimedia ekosistemon ĝis 2012, post alvoko por komentoj en kiu 540 el 699 respondintoj subtenis la integriĝon de la projekto.[122] Ĉar ĉi tiu novaĵo ekigis signifan migradon de Wikitravel al Wikivoyage, proceso estis enmetita de la komerca kompanio malantaŭ la originala projekto. Ĉi tiu proceso tamen estis malakceptita, kaj la Wikivoyage-projekto daŭre kreskis ene de la Wikimedia movado, kun la kreado de novaj lingvaj versioj.[123]

Tamen, la kazo de Wikivoyage ŝajnas esti escepto, ĉar ĝenerale novaj projektoj aperas el la centoj da kandidatiĝoj alsenditaj al la projekto Meta-Wiki[124]. Tiuj projektoj ofte finiĝas per malakcepto, kiel estis la kazo por la projekto WikiLang, kiu celis lanĉi lingvistikan laboratorion. [125] Kelkaj maloftaj projektoj tamen havis la bonŝancon esti elektitaj. Tio estis precipe la kazo en oktobro 2012, kun la lanĉo de la strukturita kaj semantika datumbazo Wikidata kaj ĝiaj etendaĵoj Wikibase, kaj pli lastatempe, en 2020, kun la alveno de la projekto Abstrakta Vikipedio . [126]

Video 1. Prezento de fratinaj projektoj kiel parto de WIKIMOOC 2016.

Kaj

Vikifunkcioj[127].

Sen detaligi, estas interese rimarki, ke la interkonekto inter ĉi tiuj tri projektoj ebligas la aŭtomatan tradukon de enciklopediaj artikoloj en ĉiujn naturajn lingvojn subtenatajn de la movado Wikimedia. Pli precize, la frazoj de artikoloj publikigitaj en Abstrakta Vikipedio estas formulitaj per komputilaj funkcioj produktitaj en la projekto Wikifunctions, kun la celo prilabori informojn el la semantika datumbazo Wikidata. Alivorte, artikolo en Abstrakta Vikipedio havas nur unu paĝon por ĉiuj lingvoj, simile al la ento-paĝoj de Wikidata, kiuj estas titolitaj per litero sekvata de nombro[128].

Sekvante ĉi tiujn klarigojn, klariĝas, ke ne komplekseco determinas projektan malakcepton, sed prefere serio da kriterioj kompareblaj al tiuj uzataj por forigi ekzistantajn projektojn aŭ lingvajn versiojn. Rilate al tio, Meta-Wiki konservas ĝisdatigitan liston de la diversaj retejoj gastigitaj de la Wikimedia Foundation, kies ekzisto estas pridubata. [129] Ĉi tiu sekcio ĉefe enhavas lingvajn versiojn de projektoj, kies disvolviĝo ne plu eblis, kvankam tuta projekto ĉiam riskas esti haltigita.

Tio ankaŭ okazis al la 31 lingvaj versioj de la projekto Vikinovaĵoj, kiuj, ekde la 4-a de majo 2026, 22 jarojn post la lanĉo de la anglalingva retejo, estas alireblaj nurlegebla [130].

En la kazo de Vikinovaĵoj, la manko de aktiveco ŝajnis esti la ĉefa pravigo por la suspendo de la projekto. Tamen, aliaj kialoj povus esti alvokitaj, kiel montras ĉi tiu epizodo en 2005, kie, baldaŭ post ĝia lanĉo, la franclingva versio de la kolekto de citaĵoj de Vikicitaro preskaŭ malaperis. La projekto estis akuzita pri la retrovo de la enhavo de datumbazo de...

datumoj submetitaj al kopirajto, nekongruaj kun la permesilo Krea Komunaĵo aplikata al ĉiuj edukaj projektoj de Wikimedia. Kiam plendo estis sendita al la asocio Wikimedia Francio, kaj poste relajita sur la retejo Meta-Wiki, efektive oni parolis pri fermo de la projekto[131]. Post longaj diskutoj, ĝi tamen estis konservita, sed kondiĉe ke oni rekomencu de nulo, kaj ke oni starigu ĉarton por garanti la spureblecon de la ofertoj prenitaj de la projekto[132].

Tio donas iom da kompreno pri kiel edukaj projektoj, kaj iliaj lingvaj variaĵoj, aperas kaj malaperas ene de la movado. La ekzemploj menciitaj supre sufiĉas por kompreni la ĝeneralajn principojn substantajn ilian kreadon. Krom Meta-Wiki, Wikidata, Wikifunctions, Abstract Wikipedia, kaj Wikimedia Commons, kiuj ne estas strikte parolante edukaj enhavprojektoj, ĉiuj aliaj projektoj ŝajnas deveni de deziro specialigi antaŭekzistantan projekton.

La ideo kutime estas debatata ene de projekto en la sama lingvo, antaŭ ol la diskuto estas relajita al la MetaWiki-ejo. Se la projekto estas konsiderata tie grava, ĝi tiam estas submetita por konsidero. Ĉi tiu apliko devas esti akceptita de la Laborgrupo pri Fratinaj Projektoj, laŭ la mandato de la Komitato pri Komunumaj Aferoj de la Fondaĵo Wikimedia, antaŭ ol la nova retejo povas esti kreita. Konsiderinda kvanto da tempo povas pasi inter la komenca ideo kaj la lanĉo de projekto, kiel montras Wikisource kaj ĝiaj tri jaroj da disvolviĝo.[133] Novaj lingvaj versioj nun devas esti submetitaj al la Lingva Komitato por aprobo antaŭ ol esti testataj sur la Inkubatoro, Beta-Wikiversity, aŭ plurlingvaj Wikisource-platformoj, kun la celo establi sendependan retejon.

Post ĉi tiuj klarigoj pri frataj projektoj kaj iliaj lingvaj variaĵoj, ni ankoraŭ bezonas diskuti retejojn, kiuj havas ligon kun la vorto Vikio, ĉu per sia nomo aŭ per la uzata programaro. En 2024, pli ol 22 600 el ili estis listigitaj, el kiuj pli ol 95% havis nenian rilaton kun la movado Wikimedia, krom eble la fakto, ke ili uzis la programaron MediaWiki disvolvita de la Fondaĵo Wikimedia[134].

Ekzemple, WikiLeaks, kreita de Julian Assange por publikigi konfidencajn dokumentojn el anonimaj fontoj, estas nek projekto Wikimedia nek kunlabora retejo. Koncerne la universalan kaj plurlingvan kolekton de ilustritaj gvidiloj, WikiHow, kvankam ĝi funkcias kunlabore uzante la programaron MediaWiki[135], ĝi havas nenian rilaton kun la movado Wikimedia. Krome, ĝia uzantinterfaco, radikale malsama ol tiu de projektoj Wikimedia, tuj evidentiĝas tion.

Kontraste, Wikimini, la libera enciklopedio por infanoj, havas tre similan aspekton al projektoj de Wikimedia, kvankam ĝi neniam estis akceptita de la Fondaĵo. Koncerne la projektojn WikiTribune kaj Fandom, ilia ambigueco rilate al la movado estas des pli granda, ĉar ilin kreis Jimmy Wales, la fondinto de Vikipedio kaj la Fondaĵo Wikimedia. [136].

Tamen, ĉar temas pri komercaj projektoj, ili sub nenijaj cirkonstancoj povas esti subtenataj de neprofitcela fondaĵo.

Konklude, indas rimarki, ke la movado Wikimedia ekkonsciis pri si mem nur relative malfrue rilate al la apero de Wikimedia-projektoj kaj iliaj diversaj lingvaj versioj. Por ke sento de komunumo disvolviĝu inter ĉiuj ĉi tiuj projektoj, necesis atendi, ke kunordigo aperu sur la platformo MetaWiki, kaj ankaŭ ke multaj renkontiĝoj kaj asocioj aperu ekster la cifereca sfero. En ĉi tiu senco, la naskiĝo de la movado ne estis unufoja evento, sed prefere la kulmino de longa procezo de konsciigo.

Kodoj QR

		
QR 10. Vikimediaj Novaĵoj	QR 11. Templinio	QR 12. Fratinaj Projektoj de Video

Konsciigante pri la movado

Antaŭ ol trakti la temon de konsciigo pri la movado, eble estus interese malkovri la etimologian originon de la vorto "Wikimedia". Ĉi tiu estas miksvorto kunmetita de la sufikso "media" kaj la prefikso "wiki", kiun ni ŝuldas al la havaĵa esprimo "wiki wiki", kiu tradukiĝas en la francan kiel: "rapida, rapida"[137]. Ĉi tiun terminon unue adoptis Ward Cunningham, la kreinto de la unua Vikio-motore, antaŭ ol ĝi estis reuzata en la nomoj inventitaj por aliaj programoj en la sama familio. UseModWiki estas ĉefa ekzemplo; ĉar ĝi estis la unua programo uzita de la kompanio Bomis por gastigi sian kunlaboran enciklopedian projekton. Jen sendube kial la termino "vikio" estis uzata por krei la vorton Vikipedio, kombinante ĝin kun la sufikso "pedia", kiu rilatas al la angla vorto enciklopedio, principo kiu poste estis adoptita por ĉiuj aliaj projektoj en la movado.

Figuro 18. Florence Devouard en 2017.

La vorto Wikimedia, siaflanke, aperis nur la 16-an de marto 2003, dum diskuto pri la

deklino de la de enciklopedio povus esti adaptita al aliaj specoj de partoprenaj eldonprojektoj. Dum ĉi tiu procezo, la usona verkisto Sheldon Rampton havis la ideon asocii la terminon vikio kun tiu de "amaskomunikiloj", por reliefigi la diversecon de

amaskomunikiloj produktitaj kaj kundividitaj de Vikipedio kaj ĝiaj fratinaj projektoj[138].

Tamen, nur en junio 2008 Florence Devouard, tiama prezidantino de la Fondaĵo, asociis la vorton Wikimedia kun socia movado, kiun ŝi vidis aperi ene de Vikimediaj projektoj kaj iliaj uzantaj

komunumoj.

Tamen, aserti, ke tiu preciza momento koincidas kun la naskiĝo de la movado, estus iom arbitra. Ĉar dum la apero de esprimo en arkivoj povas esti pli-malpli facile determinita, ĉiu scias, ke socia movado ne formiĝas en ununura momento. En la kunteksto de Wikimedia, ĝia naskiĝo estas kompreneble ligita al tiu de la projekto Vikipedio, sed ankaŭ al ĉio, kio ebligis la kreadon de tiu libera enciklopedio. El ankoraŭ alia perspektivo, la apero de la Wikimedia movado povas esti datita al la 20-a de junio 2003[139]. La dato de la kreiĝo de la fondaĵo, kiu portas la saman nomon. Aŭ kial ne asocii la kreiĝon de la movado kun la lanĉo de la reta platformo?

Meta-Vikio, kiu reprezentas la ĉefan lokon de kunordigo.

Tamen, la esprimo "Wikimedia movado" efektive aperis en junio 2008, kreita de Florence Devouard. Tio okazis en la dissendolisto de la Fondacio kaj baldaŭ antaŭ ol ŝi demisiis kiel prezidanto.[140] En sia mesaĝo, ŝi dividis la ideon establi ekspozician retejon por la Wikimedia movado, kiun ŝi antaŭvidis tiel, sub la domajna nomo wikimedia.org. [141]

La movado Wikimedia, laŭ mia kompreno, estas

- kolekto de valoroj kundivdataj de individuoj (esprimlibereco, scio por ĉiuj, komunuma kundivido, ktp.)
- gamo da agadoj (konferencoj, laborrenkontiĝoj, vikiaj akademioj, ktp.)
- aro da organizaĵoj (Wikimedia Fonduso, Wikimedia Germanio, Wikimedia Tajvano, ktp.), kaj ankaŭ kelkaj liberaj agentoj (individuoj sen ĉapitroj) kaj organizaĵoj kun similaj vidpunktoj [142]

Kun tiom da detaloj kaj klarigoj, tia mesaĝo povus nur akceli konscion ene de la movado. Ĉiukaze, ĝi emfazis, ke tiuj aktivaj en interretaj redakciaj projektoj aŭ filiiigitaj organizoj estis parto de tio, kion Ralf Dahrendorf nomas "kvazaŭ-grupo" [143]. Alivorte, aro da individuoj, kiuj dividas similan vivstilon kaj komunan kulturon, sed kies komunecoj ne rondiras ĉirkaŭ konscio pri ilia komuna pozicio ene de la potencodinamiko [144].

Post la naskiĝo de Vikipedio kaj multaj fratinaj projektoj, daŭris ĉirkaŭ dek jarojn por ke la movado Wikimedia konsciĝu pri sia ekzisto. Eĉ hodiaŭ, kiel jam observite, multaj homoj aktivaj en edukaj projektoj ankoraŭ ne rimarkas, ke ili partoprenas en la agadoj de socia movado. Tio kontrastas kun tiuj implikitaj en personaj agadoj organizitaj ene de la movado, kiuj ĝenerale estas pli konsciaj pri sia engaĝiĝo. Tio estas unu kialo kredi, ke la evoluo de la Fondaĵo Wikimedia kaj ĝiaj filiiigitaj organizoj ludis signifan rolon en la kreskigo de sento de aparteno.

La kreado de filiiigitaj organizoj

Se la ideo pri movado verŝajne aperis danke al la alveno de grupoj kaj organizoj aligitaj kun la Fondaĵo Wikimedia, tiam valoras priskribi ĝiajn kreoprocezojn. Tamen, ĉar tio implikas plurajn centojn da specifaj ekzemploj, grupigitaj en plurajn kategoriojn detaligitajn en la dua parto de la libro, trakti la historion de ĉiu ĉi tie estus multe tro teda entrepreno.

Krome, kvankam ekzistas abundo da ciferecaj arkivoj pri la originoj de Vikimediaj retejoj, tio ne validas por iliaj filiiigitaj organizoj. Multaj el ĉi tiuj organizoj formiĝis dum eksterretaj kunvenoj aŭ kunvenoj, kiuj neniam estis registritaj. Plie, signifa parto de la komunikado ene de ĉi tiuj asocioj okazas per privataj kanaloj alireblaj nur por aktivaj membroj.

Ĉar mi estas unu el la fondintoj, mi do limigos min ĉi tie al parolado pri la asocio Wikimedia .

Belgio. Ĝi estis fondita la 8-an de oktobro 2014 kiel neprofitcela asocio, antaŭ ol esti agnoskita la 6-an de aŭgusto 2015 de la estraro de la Fondaĵo Wikimedia[145]. Post pli ol tri jaroj da agadoj kaj kunvenoj[146] kaj sub la impeto de Maarten Deneckere, kiu ekoficis kiel prezidanto, 8 el ni subskribis la unuan version de la statutoj de la asocio[147].

Ĝis hodiaŭ, la socia celo de Wikimedia Belgio estas "impliki ĉiujn en libera scio[148]"

"Male al Wikimedia Germanio, la unua establita en 2004, kiu jam havis pli ol 85 000 membrojn kaj preskaŭ 150 dungitojn en 2021[149], la belga asocio havas nur unu partatempan dungiton kaj 150 membrojn en 2025[150]."

Antaŭ ol esti agnoskita de la alligiteca komitato respondeca pri helpado al la estraro de la

La Fondaĵo, ĉiuj naciaj asocioj, konataj kiel "ĉapitroj" en la angla, kaj ĉiuj aliaj filiigitaj organizaĵoj devas plenumi multajn procedurojn. Ĉi tiuj

konsistas el plenumo de aro da antaŭkondiĉoj, kiuj evoluis post la kreado de decid-komitato en

Aprilo 2006[151]. Ĉi tiuj devoj

malsama inter LA uzantaj grupoj kaj la

lokaj aŭ temaj asocioj.

Tamen, tiuj inkluzivas: minimuman nombron da membroj kaj

de referenculoj, misio kaj interna regularo konforma al la atendoj de la movado, la alsendo de planoj kaj jaraj agadraportoj, ktp.[152].

Tial kompreneblas, ke krei novan enton ene de la movado ne estas simpla. Por profiti de la loĝistika kaj financa subteno de la Fondaĵo, rezervita por filiigitaj organizaĵoj, tuta serio da raportoj devas esti prezentitaj al diversaj komitatoj kaj komisionoj respondecaj pri ilia taksado. Tio reprezentas signifan kvanton da administra laboro, kiun ne ĉiam facile administrebblas, precipe kiam la membroj de la filiigita organizaĵo estas ĉiuj volontuloj. Tial, sendube, la regula malapero de aliĝoj, dum aliaj kreiĝas aŭ reaperas depende de la energio kaj dinamismo disponeblaj ene de la teamoj.

Agadoj rilataj al kolektado kaj redistribuado de donacoj al la movado, same kiel varmarkaj licencoj, do kontrastas kun la valoroj de libera kunhavigo kaj aŭtonomeco priskribitaj en la edukaj projektoj. Ĉi tio sendube konfirmas, ke la eksterreta aspekto de la movado estas pli influita de la ĉirkaŭa ekonomia sistemo, dum la reta aspekto restas pli fidela al la heredaĵo transdonita de la kontraŭkulturo de la 1960-aj jaroj. Por fini ĉi tiun unuan parton de la libro, jen kelkaj finaj konsideroj pri ĉi tiu heredaĵo.

La heredaĵo de kontraŭkulturo

Ĉe la fino de ĉi tiu unua parto de la libro, fariĝas klare, ke la cifereca revolucio, kiun ni

Figuro 19. Membroj de la alligiteca komitato en 2025.

Kvankam ĝenerale konsiderata teknologia revolucio, ĝi ankaŭ, kaj eble ĉefe, estis socia kaj kultura. Koncerne la historion de Vikimedio, rakontitan ĉi tie ekde la originoj de ĝia enciklopedio ĝis la apero de ĝiaj filiigitaj organizoj, ĝi rivelis kiel la ideoj de la kontraŭkulturo de la 1960-aj jaroj estis transdonitaj al la movado.

Kaze de dubo, ni ankaŭ notu, ke Richard Stallman, tiu, kiu kreis la konceptojn de licenco kaj libera enciklopedio, estis nomita de iuj kiel la guruo de la hacker-kontraŭkulturo [153] kaj la patro de la hipia operaciumo [154]. Hipsa kulturo, kies inversigo de la emblemo ankaŭ maltrankvilige similas al tiu de la movado Wikimedia.—

Sendube, kaj per la movado de libera programaro, Vikimedio heredis la valorojn produktitajn de la sociaj movadoj de la 1960-aj jaroj. Ĉi tiuj valoroj nun forte kontrastas al la varigo kaj kapitaligo de la mondo, de kiu la reto nur reflektas tion, kio okazas en la resto de la homa socio. Ĉi tiu fenomeno ne estas nova. Jam en 2008, André Gorz, la filozofo kaj unu el la patroj de dekresko, traktis ĉi tiun temon. [155] kaj teoriulo de politika ekologio [156], jam rimarkis, ke:

La lukto inter "proprieta programaro" kaj "libera programaro" [...] estis la deirpunkto por la centra konflikto de la epoko. Ĝi etendiĝas kaj daŭras en la lukto kontraŭ la varigo de primaraj rimedoj - tero, semoj, la genaro, kulturaj varoj, komuna scio kaj kapabloj, kiuj konsistigas ĉiutagan kulturon kaj estas antaŭkondiĉoj por la ekzisto de socio. La civilizita aŭ barbara formo, kiun prenos la eliro el kapitalismo, dependas de la direkto, kiun prenos ĉi tiu lukto. [157]

Figuro 22. Foto de Richard Stallman dum la unua internacia kunveno de la movado Wikimedia en 2005.

Figuro 20. Logooj Vikimedio.

Figuro 21. Hipsa emblemo.

En ĉi tiu lukto kaj nur kun la nomo de nekomerca domajno inter la 100 plej vizitataj retejoj en la TTT [158], La galaksio Wikimedia tiel aperas kiel unu el la lastaj ciferecaj spacoj de libereco, kunhavigo kaj egaleco. Spaco kiu, krome, estas tutmonde konata, danke al la sukceso de siaj pli ol 350 lingvaj versioj.

Wikipedia, sed sen kolekti iujn ajn informojn pri la identeco

kaj la konduto de retuzantoj.

Jen grava nova informo, precipe ĉar ĉi tiu praktiko estas konsiderata de iuj kiel "nova nigra oro" pumpita el la reto, dum aliaj preferas paroli pri "kapitalismo 3.0" [159] » aŭ "gvata

Evidente, la riskoj en ĉi tiu lukto estas malfacile kompreneblaj. La komplekseco de la IT-infrastrukturo, sed ankaŭ la fakto, ke ĉio ĉi estas parto de revolucio, kiun Rémy Rieffel priskribas kiel "malstabila kaj ambivalenca, samtempe plena de promeso kaj plena de minacoj", ne faciligas la aferojn. Ĉi tio estas des pli vera, ĉar ĉio ĉi okazas "en kunteksto, kie valoroj de emancipiĝo kaj malfermiteco kolizias unuflanke kun strategioj de kontrolo kaj dominado aliflanke[162]. "

Rilate al ambivalenco, surprizas ekscii, ekzemple, ke Jimmy Wales, kreinto de Vikipedio kaj la Fondaĵo Wikimedia, estas adepto de objektivismo, kvankam tiu filozofio vidas kapitalismon kiel idealan socion[163] kaj racian egoismon kiel moralecon. Poste, rilate al la malstabileco de la cifereca mondo, estas tiuj ripetaj alvokoj de Tim Berners-Lee por " recentraligo[164]". kaj la "reguligo[165] " de retspaco, kiun li elpensis en tute kontraŭa spirito. Koncerne la pionirojn de la Interreto, ili verŝajne ne imagis, ke ilia kreado iam permesus al miliardoj da konektitaj objektoj generi, nur en Francio kaj en 2021, pli ol 2,6 miliardojn da eŭroj[166].

Rilate al kontrolo, kaj preter tio, kion praktikas komercaj firmaoj, kompreneble estas sur la flanko de ŝtatoj, ke oni devas koncentri la atenton. Alfronte al emancipa movado kiel Wikimedia, ne malpli ol 18 landoj jam cenzuris Vikipedion kaj foje eĉ ĉiujn fratajn projektojn. Tio okazis, ekzemple, en Turkio, Rusio, Irano, sed ankaŭ en Britio, Francio kaj Germanio, kaj tio okazas konstante en Ĉinio ekde 2004[167].

En iuj kazoj, juraj proceduroj estis uzitaj por timigi membrojn de la movado.

Tio okazis en Francio kiam la direktoro de la asocio Wikimedia estis minacita per krima procesigo fare de la Centra Direktoraro de Interna Inteligenteco (DRI) post kiam li rifuzis forigi artikolon pri milita stacio el Vikipedio.[168] Bonŝance, tio, kio okazis en Francio, ne iris preter timigado. En Belorusio, tamen, Mark Bernstein, kontribuanto al Wikimedia-projektoj, estis kondamnita al dek kvin tagoj en malliberejo kaj tri jaroj da hejmaresto pro komentoj, kiujn li faris pri la milito en Ukrainio.[169] Dum dum ĉio ĉi, nuntempe, estas la konservativuloj en povo en Usono, kiuj "celas akiri Vikipedion" per provado akiri la verajn identecojn de kelkaj kontribuantoj.[170] —

La kontrolo kaj neglekto de privateco tiel alvokas la embleman figuron de la interninformanto, kies defia sinteno memorigas pri tiuj aktivaj en la kontraŭkulturo de la 1960-aj jaroj. Inter ĉi tiuj, Julian Assange, Edward Snowden kaj Chelsea Manning laŭdire "perdis sian liberecon defendi la nian."[171]

— "Simile, oni povus ankaŭ diri, ke Vikimediistoj Aaron Swartz, Bassel Khartabil, Pavel Pernikov, Ihor Kostenko kaj Mark Bernstein oferis sin por libereco, kunhavigo kaj vero."

En Vikimedio, kiel klarigite en la enkonduko al ĉi tiu verko, alarmo povas havi la formon de alvoko por komentoj responde al decido aŭ situacio observita ene de la movado. Ĉi tio estas eĉ instituciigita praktiko, kiu estas submetita al subtena kaj monitorada proceduro [172]. Ĉiuj ĉi tiuj avertoj koncernas la troojn de certaj projektoj, sed ankaŭ de la Fondaĵo kaj certaj asocioj, kiuj foje luktas por respekti la praktikojn kaj valorojn evoluigitajn en la reta sekcio. Tamen tio ne malhelpas, ke redaktaj projektoj havu siajn proprajn regulojn kaj rekomendojn, nek vidu la aperon, en 2020 kaj tra la tuta movado, de universala kondukto, kiu difinas la "minimuman normon de akcepteblaj kaj neakcepteblaj kondutoj[173] ".

La ideologio transdonita al Vikimedio, parte priskribita de Steven Levy en lia libro *The Hacker Ethics*[174], estas tial pli subtila ol simpla malakcepto de aŭtoritato. En spirito de kunhavigo, malfermiteco, travidebleco, libereco, egaleco kaj aŭtonomeco, la movado sukcesis establi tre kompleksan, tamen kosmopolitan kaj tutmondan strukturon. Ĉi tiu organizo, kiel ni malkovros en la dua parto de ĉi tiu libro, estas tre inspira en sia aliro al konstruado de komunumo ene de ĉiam pli tutmonda kaj cifereca mondo.

Figuro 23. Bronza skulptaĵo de Davide Dormino titolita Io ajn _____
diri? honore al la tri interninformantoj, kiuj estas, de maldekstre dekstren: Edward
Snowden, Julian Assange kaj Chelsea Manning.

La konstelacio de interretaj projektoj

Kiel menciite antaŭe, la plej konata cifereca spaco Wikimedia inter la ĝenerala publiko estas Vikipedio, kun 67 milionoj da artikoloj el 245 aktivaj lingvaj versioj ĝis majo 2026.[181] Ĝi tiel estas ĉe la supro de la listo de edukaj projektoj, antaŭ la 198 versioj de Wiktionary, la 122 de Wikibooks, la 99 de Wikiquote, la 84 de Wikisource, la 36 (nurlegeblaj) de Wikinews, la 27 de Wikivoyage kaj la 17 de Wikiversity, por entute 884 edukaj projektoj.[182] Aldone al ĉi tiuj, kaj ankaŭ en la eduka sfero, ekzistas la plurlingva projekto Wikispecies kaj la tri platformoj por lanĉi novajn lingvajn versiojn: Incubator, BetaWikiversity kaj Wikisource Multilingual. Aldonante la teknikajn, administrajn kaj aliajn projektojn, ni tiel alvenas, en februaro 2026 kaj laŭ Wikiscan, al entute 1009 retejoj kaj 602 milionoj da paĝoj gastigitaj sur la serviloj de la Fondaĵo. [183]

Kvankam ili estas evoluigitaj ene de la sama movado kaj per la sama programaro (MediaWiki), ĉi tiuj retejoj ne ĉiuj estas samaj. En decembro 2025, ekzemple, laŭ WikiStats, la nombro da homoj, kiuj faris almenaŭ unu redakton, variis de 189 por Vikicitaro en la urdua lingvo ĝis 52 624 972 por la angla Vikipedio.[184] La grandeco de aktivaj komunumoj do povas multe varii depende de la projekto, sed ankaŭ de la lingva versio. Ĉiu komunumo tiam agordas sian enhav -administran sistemon malsame. [185] kaj establas regulojn specifajn por ĉiu eduka celo kaj ĉiu lingva variaĵo.

La germanlingva Vikipedio- projekto , ekzemple, havas regulojn apartajn de tiuj de la franclingva projekto. Justa uzo ne validas, skizaj artikoloj ne estas retenataj, kaj malpermesi uzanton postulas dutrionan plimultan voĉdonon.[186] Tio okazas ĉar en oktobro 2020 kaj nur en la portugala projekto, oni decidis, ke la modifo de la ĉefa spaco de la enciklopedio de nun estos rezervita por homoj kun uzantkonto.

Rilate al la enhavo de la diversaj lingvaj versioj de la libera enciklopedio, studo en 2010 komparanta 74 el ili rivelis, ke 74% de la enciklopediaj artikoloj ekzistis nur en unu lingva versio.[187] Tio montras, ke ĉiu lingva versio havas sian propran apartan enhavon, evoluigitan de redaktantoj komunikantaj en komuna lingvo, sed sen nepre dividi la saman kulturon aŭ naciecon.

Krome, edukaj projektoj havas ĉiun propran celon. La celo de enciklopedio efektive diferencas de tiu de vortaro, vojaĝgvidilo, gvidlibro pri vivaĵoj, kolekto de citaĵoj, platformo por krei kursojn kaj esplorartikolojn, biblioteko de libroj en la publika havaĵo aŭ publikigitaj sub libera licenco, ĵurnalista retejo, semantika datumbazo, alia de komputilaj funkcioj aŭ multmediaj dosieroj, ktp.

Krome, malsamaj celoj ankaŭ signifas malsamajn redaktajn regulojn. Efektive estas malpermesite produkti novan scion aŭ misuzi ĉeffontojn en Vikipedio, dum ĉio ĉi estas bonvena en ĉiuj aliaj projektoj, kiel ekzemple Vikivortaro[188]. Vikifontaro, tamen, estas escepto al ĉi tiu lasta regulo, ĉar la projekto konsistas el kolektado kaj ciferecigo de verkoj listigitaj en la publika domeno aŭ jam publikigitaj sub libera permesilo.

Fine, gravas memori, ke kopirajto ankaŭ povas varii de unu projekto al alia. Ekzemple, datumoj de Wikidata kaj dosierpriskriboj de Wikimedia estas submetitaj al kopirajtleĝoj.

La enhavo de Commons estas submetita al la permesilo CC0, male al la enhavo de aliaj projektoj, kiuj estas sub la permesilo CC.BY-SA. Ĉi tio estas fina argumento, kiu pravigas la bezonon klasifiki projektojn kaj aliajn ciferecajn agadspacojn laŭ funkcio[189], por igi ilian ĝeneralan vidpunkton pli komprenebla.

Projektoj pri kunhavigo de scio

Tiel, ene de la cifereca spaco Wikimedia, ekzistas aro da projektoj dediĉitaj al scio-interŝanĝo, kiuj estas haveblaj en multaj lingvaj versioj. Ĉi tiuj malsamaj versioj originas de plurlingvaj projektoj kiel Wikimedia Incubator, Wikiversity Beta, kaj Wikisource Multilingual. Antaŭ ol akiri siajn proprajn retejojn, ili profitas de periodo de testado kaj efektivigo [190]

Tiam, ene de tiuj aŭtonomaj projektoj, eblas kelkfoje renkonti subprojektojn, kiuj mem konsistigas specialigitan spacon de la ĉefa projekto, kiel ekzemple biblioteko de infanlibroj en la projekto Vikilibroj ekzemple, aŭ scienca revuo en la projekto Vikiversitato en la angla kaj eĉ ripetiĝante ĉi-foje, multaj temaj projektoj[191] kaj portaloj[192], kiuj celas kunigi pasiajn eldonejojn ĉirkaŭ certaj temoj.

Aldone al testaj projektoj por novaj lingvaj versioj, ekzistas aliaj plurlingvaj projektoj, kiel ekzemple la projekto Vikispecioj, kiu listigas ĉiujn vivaĵojn, aŭ la projekto Wikimedia Komunejo, kiu respondecas pri centraligo de bildaj, aŭdaj, video-dosieroj ktp. [193] uzata en ĉiuj aliaj projektoj de Vikimedia. Plurlingveco ankaŭ estas praktikata en la projekto Vikidatumoj, kiu centraligas faktajn informojn en grandega semantika datumbazo, ofte prenita aŭtomate de aliaj projektoj en la movado[194].

Sekve de tio, oni notu, ke la angla lingvo ofte servas kiel komuna lingvo en pli teknikaj retejoj, kiel verŝajne estos la kazo por la du novaj projektoj nuntempe en la testa fazo. La unua nomiĝas Vikifunkcioj kaj celas produkti komputilajn funkciojn, kiuj permesos al la dua, nomata Abstrakta Vikipedio[195], aŭtomate montri enciklopediecajn artikolojn en ĉiuj naturaj lingvoj.

Ĉiuj ĉi tiuj redaktaj projektoj funkcias per la programaro MediaWiki, jam prezentita en la unua parto de ĉi tiu libro. Ili ankaŭ estas ĉiuj libere alireblaj, kunlaboraj en sia redaktado, sendependaj en sia administrado, kaj submetitaj al la permesilo CC.BY-SA, escepte, kiel jam menciite, de la enhavo de la projekta datumbazo Wikidata kaj la dosierpriskriboj en Wikimedia Komunejo, kiuj en ambaŭ kazoj estas licencitaj sub CC0. La listo de ĉiuj ĉi tiuj projektoj kaj lingvaj versioj povas varii de tempo al tempo, depende de decidoj faritaj rilate al listo de projektoj proponitaj por kreado.[196] kaj alia listiganta la projektojn proponitajn por elimino[197].

Tabelo 1. Prezento de Vikimediaj scio-kunhavigprojektoj kun iliaj logotipoj

	Wikimedia Komunejo estas plurlingva multimedia biblioteko kiu centraligas dosierojn uzatajn en Vikimediaj projektoj. Ĉi tiuj dosieroj estas publikigitaj sub la permesilo CC.BY.SA., kaj iliaj priskriboj estas publikigitaj sub la permesilo CC.0.
	Vikidatumoj estas plurlingva datumbazo sub libera CC0-licenco, kiun homoj aŭ maŝinoj povas legi kaj redakti por provizi informojn al aliaj Vikimediaj projektoj.
	Vikifontaro estas cifereca biblioteko de libroj, kiuj falis en la publikan domemon.
	Vikispecioj estas plurlingva gvidlibro de vivantaj specioj de faŭno kaj flaŭro.
	Vikivortaro estas priskriba kaj ilustrita vortaro.
	Vikivojaĝo estas turisma vojaĝgvidilo.
	Vikicitaĵo estas kolekto de citaĵoj.
	Vikilibroj estas kolekto de edukaj verkoj.
	Vikinovaĵoj estas kunlabora ĵurnalisma retejo kiu resumas aktualajn eventojn surbaze de neŭtrala vidpunkto.
	Vikiversitato estas kolekto de edukaj materialoj kombinitaj kun spaco dediĉita al esplorado.
	Vikifunkcioj estas biblioteko de komputilaj funkcioj, kiu ebligas, interalie, la disvolviĝon de la projekto Abstract Wikipedia, kies celo estas produkti enciklopediecajn artikolojn sendepende de iu ajn natura lingvo, per mobilizado de la datumoj kolektitaj de la projekto Wikidata.
	La inkubatoro de Wikimedia estas la testa kaj lanĉa retejo por novaj lingvoprojektoj el Vikipedio, Vikilibroj, Vikinovaĵoj, Vikicitaro kaj Vikivortaro.
	Vikifontaro plurlingva estas la lanĉplatformo por novaj lingvaj versioj de Vikifontaj projektoj.
	Vikiversitato Betao estas la lanĉplatformo por novaj lingvaj versioj de Vikiversitataj projektoj.

Tabelo 2. Ekzemploj de subprojektoj pri redaktado de Vikimedia

	Vikijunior same kiel Kuirlibro, kiu estas kolekto de kuirreceptoj, estas subprojekto de Vikilibroj, kiu kovras porinfanan literaturon.
	Vikijurnalo estas subprojekto de Vikiversitato celanta produkti sciencajn artikolojn en diversaj kampoj (medicino, sociaj sciencoj kaj striktaj sciencoj) kaj laŭ samranga revizia proceduro.

Projektoj pri administrado, administrado kaj konsciigo

Krom projektoj por kunhavigo de enhavo, ekzistas ankaŭ da ciferecaj spacoj destinitaj por organizi internajn agadojn ene de la movado Wikimedia. Inter ĉi tiuj estas la platformo MetaWiki, kiu estas la plej uzata retejo ene de la movado post la projekto Vikipedio en la angla[198]. Ĝi estas

spaco dediĉita al la kunordigo, dokumentado, planado kaj analizo de la movado Wikimedia. Kaj kiel antaŭe vidite, ĉi tie okazas multaj debatoj pri tio, kio okazas ene de la movado. La kreado de novaj projektoj aŭ filiigitaj unuoj[199], la distribuado de stipendioj donitaj de la Fondaĵo, kaj eĉ la elektoj de komitatanoj kaj la estraro de la Fondaĵo estas organizataj ĉi tie.

Inter la retejoj dediĉitaj al kunordigo, ni trovas la retejon Wikimania kiel spacon por preparo kaj informo pri la ĉiujaraj internaciaj konferencoj dediĉitaj al la movado[200], kaj ankaŭ la retejon Wikimedia Outreach, kiu fokusiĝas al la promocio de Wikimedia-projektoj. Ĉi tio estas atingita per gamo da agadoj kaj projektoj dediĉitaj al la kampoj de edukado, galerioj, librovendejoj, arkivoj kaj muzeoj, samtempe kuraĝigante la kunhavigon de plej bonaj praktikoj kaj ekzemploj de sukceso[201]. Al ĉi tio ankaŭ devas esti aldonita la platformo Fluxx, nova portalo aperinta en 2021[202], por simpligi la administradon de subvencio-petoj alsenditaj al la Fondaĵo.

Ankaŭ notindas, ke pluraj organizaĵaj retejoj kaj projektoj ĉesis funkcii. Tio estis la kazo por la retejo pri strategia planado de Wikimedia, uzata por disvolvi la strategion de la movado dum la periodo 2010-2020, kaj kiu poste estis konservita kiel arkivo[203]. Simile, la retejo Wikimedia Usability, projekto por plibonigi la alireblecon de Wikimedia-retejoj, ankaŭ estis arkivita post la fino de financado de la Stanton Foundation[204], same kiel la retejo survey.wikimedia.org/ (<https://web.archive.org/web/20130219071622/http://survey.wikimedia.org/>), reta enketa platformo forlasita ĉirkaŭ 2013[205].

Rilate al la administrado de retroŝtoj adresitaj al la movado, la movado Wikimedia starigis, en septembro 2004, prilaboran sistemon per la Malfermfonta Bileta Peto-Sistemo, poste anstataŭigita per la programaro Znumy LTS dum la jaro 2021[206]. Ĉiuj petoj, plendoj, komentoj kaj aliaj specoj de demandoj senditaj retroŝte al la movado estas do pritraktitaj, en la unua linio, de volontuloj akredititaj de la Fondaĵo. Ĉi tiu pritraktado estas organizita de la viki-ejo de la Volunteer Response Team (VTR) de Wikimedia[207], en kiu 400 volontuloj[208] aktivas en ĉirkaŭ kvardek lingvoj, respondante al plurcent mesaĝoj ĉiutage[209].

Ene de edukaj projektoj, kaj ĉefe ene de Vikipedio, ekzistas diversaj subprojektoj pri konsciigo, kiuj kovras vastan gamon da temoj. WikiMooc estas unu ekzemplo. [210] kreita por instrui kiel kontribui al Vikipedio, la projekto Blacken Wikipedia[211] kiu luktas kontraŭ la manko de enhavo pri Afriko kaj afro-devenuloj, la projektoj Wiki Loves kiu estas fotokonkursoj pri diversaj temoj, aŭ multaj projektoj dediĉitaj al la serĉado de seksa egaleco en enciklopediecaj artikoloj, kiel ekzemple la projekto Les sans pages.

Tabelo 3. Prezento de la projektoj pri helpo, kunordigo, administrado kaj informdivido, kiuj aperis ene de la movado Wikimedia

	<u>Administrado de la Fondaĵo Wikimedia Vikipedio</u> estas la retejo, kie la estraro de la Fondaĵo Wikimedia disponigas al la publiko dokumentojn rilatajn al ĝia administrado.
	La estraro de Vikimedio (https://board.wikimedia.org/wiki/Main_Page) estas vikio-ejo, kies aliro estas limigita al membroj de la estraro de la Fondaĵo Vikimedio por ilia interna komunikado.
	<u>Meta-Vikio</u> estas la retejo por la ĝenerala administrado kaj kunordigo de la movado Vikimedio.
	La retejo <u>Wikimania</u> dediĉas sin al la preparado de ĉiujaraj konferenccikloj dediĉitaj al la movado Wikimedia.
	<u>Wikimedia Outreach</u> estas retejo kreita por kunordigi la antaŭenigon de Vikimediaj projektoj kaj partnerecojn ene de la movado.
	<u>Poŝtservoj de Vikimedio</u> (https://lists.wikimedia.org/postorius/lists/) estas la gastiga servo por ĉiuj dissendolistoj administrataj de la Fondaĵo Wikimedia.
	<u>Statistikoj de Vikimedio</u> kunigas platformojn de statistika informo pri ĉiuj Vikimediaj projektoj administrataj de la Fondaĵo Vikimedio.
	<u>Volontula Responda Teamo</u> estas projekto kiu kunigas volontulojn avidajn respondi retroŝtojn senditajn al la movado Vikimedio.
	<u>Uzebleco de Vikimedio</u> (arkivita) estas labospaco dediĉita al plibonigo de la uzebleco de Vikipedio por novuloj.
	<u>Strategia planado de Vikimedio</u> (arkivita) estis la retejo uzata de 2009 ĝis 2010 por la disvolviĝo de la strategia plano 2010-2015.

Tabelo 4. Ekzemploj de subtenaj kaj konsciigaj subprojektoj evoluigitaj ene de Vikimediaj projektoj

	La <u>VikimooC Ĉi tiu</u> estas senpaga reta kurso, malferma al ĉiuj, destinita instrui al homoj kiel kontribui al Vikipedio. Ĝin kreis volontulaj Vikipediaj kontribuantoj, kun la subteno de Wikimedia Francio.
	<u>Blacken Vikipedio</u> estas iniciato celanta plenumi la informan mankon pri afrika aŭ afrodevena kulturo, personecoj kaj la afrika diasporo en Vikipedio.
	La <u>Senpaĝaj</u> estas subprojekto de la franca versio de Vikipedio, iniciatita en julio 2016, kies celo estas kontraŭbatali seksajn malekvilibrojn en la artikoloj de la enciklopedio.
	<u>Vikio Amas Monumentojn</u> , laŭvorte "Vikio amas monumentojn", estas internacia fotografia konkurso okazanta ĉiujare en septembro, kies celo estas montri heredaĵajn posedaĵojn.

Teknikaj administradaj projektoj

Por administri la teĥnikajn problemojn rilatajn al la funkciado de la movado, aro da

Iom post iom aperis retejoj kaj projektoj. La plej grava el ĉi tiuj estas sendube la retejo MediaWiki, plurlingva platformo tute dediĉita al la kunlabora disvolviĝo kaj dokumentado de la programaro MediaWiki, sur kiu funkcias ĉiuj redaktaj projektoj. Ĉi tiu projekto estas proksime ligita al aliaj teknikaj administraj platformoj kiel Wikispore, respondeca pri testado de novaj proponoj de Wikimedia-projektoj, kaj Phabricator, kies ĉefa misio estas solvi komputilajn cimojn, prioritigante sekurecajn problemojn. En 2014, Phabricator efike anstataŭigis la programon Bugzilla, kiu estis konsiderata malaktuala kaj, male al sia posteulo, ne ebligis la kunordigon de taskoj senrilataj al IT-prizorgado.[212]

Alia retejo dediĉita al teknikaj demandoj estas Wikitech, informa kaj teknika gvidplatformo pri Wikimedia Cloud Services (WMCS)[213]. En januaro 2020, pli ol 16 000 homoj[214] vizitis la retejon por aliri la dosierojn kaj datumbazajn mastrumajn sistemojn de Vikimediaj projektoj[215]. Ankaŭ menciindas la esplorprojekto Vikimedia, kiu kunigas teamon de "sciencistoj kaj inĝenieroj, kiuj uzas datumojn por kompreni kaj povigi la milionojn da homoj, kiuj interagis ĉiutage kun Vikipedio kaj ĝiaj fratinaj projektoj."[216][217]

».

Fine, kiel la lasta alveninto kaj sola komerca projekto aperinta ene de la movado, estas la projekto Wikimedia Enterprise. Ĝia celo estas vendi privilegiajn alirservojn al grandaj komercaj uzantoj de Wikimedia-projektoj same kiel al organizoj. La prezoj por la asignitaj servoj povas varii de senpagaj ĝis varia kotizo depende de la grandeco de la kandidatoj kaj la profitcela aŭ neprofitcela naturo de iliaj agadoj.[218]

Tabelo 5. Superrigardo de aktivaj teknikaj administradaj projektoj ene de la movado Wikimedia

	La retejo MediaWiki estas platformo por disvolviĝo kaj dokumentado de la programaro MediaWiki uzata de ĉiuj redaktaj projektoj de Vikimedia.
	Vikimedia Fabrikilo (https://fabrikilo.wikimedia.org) estas platformo por taskadministrado malfermita al ĉiuj kontribuantoj de Vikimedia ĉefe por trakti IT-problemojn, restante malfermita al administrado de aliaj specoj de taskoj.
	Wikispore estas instanco de wmflabs kiu permesas testi novajn vikio-projektojn antaŭ ilia akcepto fare de la movado.
	Wikiteknologio estas platformo desegnita por dokumenti IT-projektojn kaj infrastrukturon subtenantajn la movadon Wikimedia, gastigita en la <u>nubo</u> fare de la Fondaĵo Wikimedia.
	Testa Vikio estas Vikimedia retejo uzata de programistoj por testi sian kodon antaŭ ol apliki ĝin al aliaj retejoj.
	Iforĝejo (antaŭe toolserver) estas subprojekto de Wikitech dediĉita al administrado de Wikimedia nuba komputado dediĉita al gastigado de komunume subtenataj projektoj.
	Wikimedia Nuba VPS estas subprojekto de Wikitech konsistanta el nuba komputika administrada spaco de Wikimedia celita por gastigi aŭtonomajn projektojn.
	Datenservoj estas subprojekto de Wikitech, kiu ebligas rektan aliron al datumbazoj kaj memorrubejoj, same kiel retajn interfacojn por serĉoj kaj programecan aliron al datumstokejoj.
	Wikimedia Enterprise estas pagita servo ofertanta privilegian aliron al la enhavo de Vikimediaj projektoj, dediĉita al komercaj kompanioj kaj eble senpaga por nekomercaj organizaĵoj.